BENİMDİR BU DÜNYA

GEORGİ CAGAROV şiirler

Türkçesi: Kemal Özer-Fahri Erdinç

BENİMDİR BU DÜNYA
GEORGİ CAGAROV

BENİMDİR BU DÜNYA

şiir

YAZKO
Türkocağı Cad. 17-19,
Coğaloğlu — İstanbul
22 78 45

Kemal Özer'in öteki kitapları

şiir
GÜL YORDAMI
ÖLÜ BİR YAZ
TUTSAK KAN
KAVGANIN YÜREĞİ/2. Basım
YAŞADIĞIMIZ GÜNLERİN ŞİİRLERİ
SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA/3. basım/TDK
Şiir Ödülü
GECEYE KARŞI SÖYLENMİŞTİR
KİMLİKLERİNİZ LÜTFEN

gezi
GÜLDEKİ ŞAFAK

röportaj
SANATÇILARLA KONUŞMALAR

cocuklar için
NASRETTİN HOCA/5. basım
TATİL KÖYÜNDEN ÖYKÜLER

ceviri
HAYDUT OTU, L. Levcev (F. Erdinç'le)

Bu kitap Ağaoğlu Yayınevi Tesisleri'nde
dizildi, basıldı, ciltlendi, 27 73 37
Kapak: İsa Çelik
İstanbul 1982

BENİMDİR BU DÜNYA

GEORGİ CAGAROV

Çevirenler

KEMAL ÖZER - FAHRİ ERDİNÇ

yazko

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim Kooperatifi

GEORGİ CAGAROV'UN ŞİİRİ SAVAŞIMCILIKTAN BİLGELİĞE

Kemal Özer

I.

Georgi Cagarov'un şiirini tanımak, bir çağdaş savaşımcıyı tanımakla eşdeğerli.

Aslında onun yaşamöyküsüne ilişkin çok az bilgim var. Köy kökenli olduğunu, Moskova'da Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'nde okuduğunu, genç-ken anti-faşist savaşıma katıldığını, bir süre hapis yattığını biliyorum. Sosyalist yönetime geçildikten sonra dergi ve gazetelerde çalışmış, yıllarca Bulgar Yazarlar Birliği başkanlığı yapmış. Şimdi Devlet Konseyi Başkan Yardımcısı.

Şiirine ilişkin bilgilerim ise, bu kitabı oluşturmak için elime geçen örneklerle karşılaşıncaya kadar, türkçede okuduğum bir iki çeviri ve kulağıma çarpan kırık dökük birkaç yargıyla sınırlıydı. Şu anda kendimde bu yazıyı yazma cesaretini buluyorsam, bunun nedeni, son yıllardaki çeviri çalışmalarıdır. Aşağı yukarı dört yıldır 50 kadar şiiri elimin altındaydı. Zaman zaman çevirileriyle uğraşıyordum. Sonunda bu şiirlerle aramda bir ilişkinin belirdiğini gördüm. Onların nasıl yaratıldığını, hangi koşullar sonucunda oluştuğunu, yaratıcının kimliğiyle yaratılan ürünün birbirini etkileme diyalektiğini kavrar gibi oldum. Bir süre sonra da bunları yazabileceği-

mi düşünmeye başladım.

1979 aralığında Cagarov'la tanıştığım zaman, kafamda belirmiş düşünceyi sınama fırsatı doğdu. Sonuç olumluydu. Yazabilirdim artık.

II.

Giriş cümlemi yineliyorum: Georgi Cagarov'un şiirini tanımak, evet, bir çağdaş savaşımcıyı tanımakla eşdeğerli.

Kimi ozanlar vardır, yaşamöyküleri ayrıntılarıyla bilinmeden şiirleri aydınlanmaz. Cagarov böyle ozanlardan değil. Onun şiirlerinden aydınlık izlenimler alıyorsak, yaşamıyla ilgili bilgilere borçlu sayamayız kendimizi. Düşünüyorum da, anti-faşist savaşıma katıldığını bilmese, yine şiirlerinde konuşanın çağdaş bir savaşımcı olduğunu algılamakta güçlüğe uğramaz insan. Başka bir deyişle, onu yalnız şiirlerinden tanıyan biri, bu şiirlere bakarak yaşamını tasarlasa, yanlış bir yaşamöyküsü çıkmaz ortaya.

(Bir ayraç açıp hemen belirtmeliyim, elimdeki 50 şiir Cagarov'un gelişim çizgisini ortaya koyuyordu. Ama bu kitapta bunların tümünü sergileme olanağı bulamadık. Onun için yazım, topluca bu şiirlere dayandığı halde, onların tanıklık etmesinden bir yönüyle yoksun kalacaktır.)

Cagarov'un bir küme şiiri var ki, bunlar okunduğunda, bilinci ve duyarlığıyla çağdaş bir savaşımcının yüzü çıkmakta karşımıza. Sözkonusu şiirler, ona kaynaklık eden duygunun yurt sevgisi olduğunu da gösteriyor. Öyle bir sevgidir ki bu, yurdun hem doğasından, hem tarihinden beslenir. Tarih, doğanın güzelliğine anlam katarken, geçmişin etkileyiciliğinde insan direnci pırıldamaktadır.

Öte yandan, körü körüne bir hayranlık değildir bu sevginin belirtisi. Duyan insanı, yalnız övgüyle,

yüceltmeyle yetindirmez. Sürekli «*yaraşık*» olmaya çağıran, bunun yollarını aratan, «*veremedim sana hiçbir şey daha*» dedirten bir iç ses yaratır onda, yeni yeni etkinliklere yöneltir. Çünkü hazır bir kavram değildir yurt. Sahip çıkıldıkça yüreğe yerleşir, uğrunda bir şeyler yapıldıkça sınırları ve boyutları ortaya çıkar. O kadar ki, «*Nem var, nem yok verdim / sıcacık kanımı verdim ona*» diyebilen insan için, sınırsızlığa ve boyutsuzluğa ulaşıp dünya ile aynılaşır: «*İster güzel olsun / ister çirkin, / benimdir bu dünya. / Bir damladır o benim yüreğimden*» (Yurt)

III.

Cagarov'un şiirlerinde konuşan insanı yurt sevgisi savaşımcı kılar, ama onun duygu dünyası, anlatım dilini ve imge çeşnisini doğayla iç içe bir duyarlıktan edinmiştir. Çeşitli şiirlerde karşımıza çıkan doğaya ilişkin imgeler bunun belirtileriyse, «*Orman*», «*Güz*» ve «*Deniz*» gibi şiirler de tanıkları.

Çeşitli dizelerde karşılaştığımız imgeler olsun, andığımız bu şiirler olsun, doğaya salt bir betimleme, bir övme, bir güzelleme eğilimi içinde yönelmez. Doğa öğeleri birer tema oluşturmaz. Örneğin «*Güz*» şiirinde anlatılan güz değildir. «*Orman*» şiiri ormanı ele almaz. «*Deniz*»in amacının denizi betimlemek olmadığı gibi.

Buna karşılık, salt bir anlatım aracı, benzetmeler sağlayan bir kaynak olarak da bakılmaz doğaya. Şiiri kuran temel öğe, her zaman için duygulardır. Ama doğayla bu duyguları dile getiren insan arasında oluşmuş bir etkileşim ağı, dışa vurulana sürekli katkıda bulunur.

«*Güz*» şiirini ele alırsak, burda dile gelen bir ayrılıştır. Kendinden koptuğunu, uzaklaştığını gördüğü bir sevgilinin ardından insanın yaşadığı duygu-

lar.. Doğasal ortamla duygusal ortam çakışmaktadır. Güzün sürekli solgunlaşan, uzaklaşan, eriyen görüntüleri, ayrılış sonrasının insana verdiği duygulara birer izdüşüm sağlamaktadır. O insan için, yalnız bir tanıklık değil, bir kavrayış yeteneğidir çünkü doğa.

IV.

Yurt sevgisinin savaşımcılığa yönelttiği insan, bir küme şiirde, savaşımcı etkinlikler ortasında çıkıyor karşımıza. Savaşımın gündeme getirdiği ortamda onun direncine, dayanışma ve omuzdaşlık duygularına tanıklık ediyoruz. Ama bunlar dizelere kuru birer kavram olarak değil, somut olaylar içinde yansımaktadır. Yanlışlardan, güçsüzlüklerden arınmış, ülküsel bir yaratık olmadığını bize sürekli duyuran bir sınırlı insanın etli canlı psikolojisi vardır bu şiirlerde. Sınırlılıktan gelen sürekli bir sınama içinde yürütmektedir etkinliklerini. İnsan sevgisi, bir de yeni bir ahlâk arayışı, sürekli eşlik etmektedir ona.

V.

Savaşım, toplumu dönüşüme uğratan bir sonuca ulaşır. Yeni bir toplumun, yeni bir insanın kuruluş çalışmaları başlar. Savaşımcı insanın etkinliği bu yeni aşamada da bitmemiş, ama değişikliğe uğramıştır. Çünkü savaşımın niteliği değişmiştir artık. İnsanların yeni toplumu taşıdıkları hastalıklarla, kuruluş döneminin aksaklıklarıyla savaşmak, çıkan yeni yeni sorunlarla çarpışmak sözkonusudur.

Cagarov'un şiirlerinde bu aşamanın ilk belirtisi bir hesaplaşma olarak görünür. Savaşımdan başarıyla çıkmış olsa bile, insanın yeni döneme ayak uydurabilmesi, uğranılan birtakım başarısızlıklar

karşısında bocalamadan durabilmesi kolay değildir. Nitekim bir şiirinde, ölen bir savaşımcının yıllar sonraki seslenişinde, bocalayan arkadaşlarına yönelttiği uyarıyı okuruz.

Bir başka şiirinde ise, hesaplaşma, dışa taşan ikinci bir kişilikle verilmektedir. Yeni dönemin hastalıkları, kötülükleri karşısında duyduğu kaygı, «*bir karanlık adam*» gibi insanın ardını gece gündüz bırakmaz. Ondan kurtulması, ancak onun yüzünü açıklığa kavuşturmakla olanaklıdır. Tanımakla atacaktır kaygıdan kurtulmanın ilk adımını. Ama tanıma yeteneği de, gerçeği bulma yetisi de körelmiştir artık. Bunları kendisine kazandıran «*kaynak*»a yeniden dilekte bulunmaktan başka çaresi yoktur. Yitirdiklerini yeniden ele geçirirse yeni düşmanların üstüne onunla yürüyecek, ancak o zaman gönlü şarkılara yeniden açılıp yüreği sevinçle dolacaktır.

VI.

Yeni insanı belirleyecek olan dış koşullar toplumun karşısına bir altyapı sorunu olarak çıkmaktaysa, onun iç dünyasında beliren değişimler de bir dizi üstyapı sorununu birlikte getirmektedir. Öte yandan, değişen toplumda elbet savaşımcıyı savaşımcı yapan etkinlik de değişecektir. Ama bu, salt bir «*eleştiri*» olarak kalamaz. Kuşkusuz «*eleştirmek*» de bir etkinliktir. Ne var ki, savaşımcının etkinliğinde, her şeyden önce, yaşamsallık ağır basar. Deyim yerindeyse o, yaşamını ortaya koymakla savaşımcı olur.

Nitekim Cagarov'un şiirlerinde, bu zorunlukla bağdaşan yeni etkinliği içinde görüyoruz onu. Savaşım aracı almayacaktır artık eline, ama yine ortaya koyacaktır yaşamını. Yeni insanın iç dünyası hangi değerlerle yoğruluyorsa onlarla yoğrulacak-

tır. Bir yıldırımsavar gibi, bir sis canı gibi yaşamaya adayacaktır kendini. Hastalıklarla, kaygılarla alt üst olacak, aranışların sancısıyla kıvranacak, sorunların işkencesine uğrayacak, değişimin elektriğini etinde kemiğinde duyacaktır.

«Uykusuzluk», «Gideceksin», «Ayrılık», «Ağıt», «Pişmanlık», «Bekleyiş» gibi şiirlerde herhangi bir insanın gündelik duyarlığıyla karşılaşırız. İş, aile ve aşk ilişkileri, olağan birtakım duygulara yol açar. Babalık, bırakılma, yaşlılık, kendinden hoşnut olmama gibi. Dikkat edilecek olursa, bu olağan duyguların içinde, yaşamı daha derinliğine, daha bütüncül kavramaya yönelik bir duygulanımın esintileri de vardır. *«Oğluma», «Başka Şey Neme Gerek», «Şiir», «Özlem»* gibi şiirlerde ise, herhangi bir insanın gündelik duyarlığından bir bilgenin olağanı aşan iç zenginliğine ulaşılır.

Öyle bir insandır ki bu şiirlerde konuşan, ne *«hüküm sürmeye»*, ne *«üne sana ermeye»* gelmiştir dünyaya. Ama bu dünyadaki işlevleri arasında, *«yüzyıllara karışmış mapus damlarını»* yıkıp atmak, *«zincirleri»* paralamak, *«enginlerin anahtarı»*nı bulmak, *«uyuyan alınlar»*ı uyandırmak da vardır. Mutluluğu, *«kıvılcımlara bölünerek yanıp gitmek, uzayda ateşten bir yola dönüşmek»* olarak tanımlar. *«Daha sevinçli»* yaşamanın, adımlarını *«daha güvenli»* atmanın gizini *«dertle üzünç arasına»* bir şarkıcık katmakta görür. *«Zor», «kötü», «en çetin güçlükler»* le dolu da olsa, yaşamla çatışmaya girmesini değil, sevmesini ve ona inanmasını öğütler oğluna. Yeni kıyılara çekmek ister insanın dikkatini, denizin uğultusunda yeni düşlerin dalgalarını duyar ve duyurur.

Yaşamını yeni toplumda da ortaya koyan savaşımcının vardığı konağı şu iki dizede özetlenmiş buluruz: *«Kanamaktayım bunca dertle bir yandan,/ bir yandan sevinç dolu bir şarkıyım»*

ÇEVİRİ ÜSTÜNE BİRKAÇ SÖZ

Bu kitapta bir araya gelen şiirlerin çevirisi Fahri Erdinç'in elinden çıktı. Bulgarcadan dilimize yalnız anlamlarını değil, şiirsel yapı ve özelliklerini de aktarmıştı. Buna karşın, az görülür bir alçakgönüllülükle bir başka elin daha bunlara değmesini istedi. Benim katkım, aktarılan anlama dokunmadan, yer yer başka türkçe söyleyiş olanakları bulmak oldu. «Doğrudan türkçe yazılsa nasıl söylenilirdi» sorusuna yanıt arıyordu, çeviri kokusu kalmasın istiyordu. Ben bu doğrultuda çalıştım. Sonuçta, biçimsel kimi özelliklere bağlılık bir oranda azaldı, buna karşılık içerikle bağdaşacak bir ritm verme kaygısı öne geçti.

ŞARKI

İmrenirim dökülen yapraklara,
pınara da imrenirim, turna kuşuna da
biri ovada tek başına, biri kurudu kuruyacak.

İlkyaz gelsin ağaçlar yapraklanır yine
yetişir sürüsüne turna kuşu
ve yine söyler türküsünü pınar.

Ama benim hapisliğim sona ermez.

Kalkamam ayağa bir türlü,
yoksunum kucaklamaktan yoldaşlarımı,
sesim yetmez, bağıramam.

Kuduz köpek gibi bu zincir,
emer kanımı ve ulur düşlerimde.
Sıçrasam demirlere çarparım,
çırpınırım kuş gibi yere düşünce,
işlemez taşlara söylediğim şarkı.

Yıkılsın derim yıkılmaz şu zindan!

NE YAZIK

Yazık ki yaşayamadım sonuna dek,
doyasıya sevemedim, ne düş ne anı,
biçilmeden kaldı ekin başakta,
balkan göverirken dolaşamadım.

Bensiz döner yoldaşlar artık,
çoluk çocuğu bensiz basarlar bağırlarına,
bensiz ağlayıp bensiz gülerler
bayraklar çiçek yağmuruna tutulduğunda.

Ne kadar yazıklanırsam yazıklanayım
bir daha ele geçirsem şimdi kendimi,
yani özgürlüğümü geri verseler,
yine tutuşurdu canevimde o ateş
-özgürsün deseler istediğini seçmekte-
yine aynı olurdu tutacağım yol.

ÜSTÜN GELMEK İSTİYORSAK

Akıllı olmalıyız, hem de çok akıllı!
Daha mutlu olsun diye bu dünya
alevlenmeli düşüncemizdeki ateş
yaşamın da, ölümün de üstünde.

Akıllı olmalıyız, hem de çok akıllı!

Akıllıca yanmalı, tartışmalıyız,
susarken de konuşurken de akıllıca,
akıllı yaşamalı, savaşmalıyız,
akıllıca dost olmalıyız akıllılarla,
yolumuzu akıllıca seçmeli
ve akıllıca yürümeliyiz o yolda.

Üstün gelmek istiyorsak gerçekten
hatta akıllıca da ölmemiz gerek.

DUVAR YAZILARI ÖNÜNDE

On ad okudum
bu sabah duvarda,
on ad yan yana alt alta
buz kesen taş duvarda.

On bayrak gördüm dalgalanan,
on şarkı duydum
ve üzerimde on çift göz
bu sabah.

Kaldım öylece
karşısında adların
ve elim varmadı uzun süre
kendi adımı da yazmaya.

BAŞKA ŞEY NEME GEREK

İşte yeniden söylüyorum, ne derseniz deyin,
mutlu olduğumu, sahibl olduğumu bu dünyanın..
Aptallarla tartışmaya girmek gereksiz,
vazgeçtlm korkaklarla döğüşmekten.

Yanıldım da elbet, acı da çektim,
yıldızlar için bile olağan bir şey bu,
onlar da kalımsız kendilerince
ama ölüyorlar en yaraşır biçimde.

Yanıp gitmek bölünerek kıvılcımlara
ateşten bir yola dönüşmek uzayda,
bu dünyada neme gerek bundan başkası,
mutluluk dediğin de budur ancak.

YURT

İster güzel olsun
ister çirkin
benimdir bu dünya.
Bir damladır o benim yüreğimden.
Ve girmişim öç komaz ağır ellerimle
en çetin kavgalara uğrunda.

Nice yollar teptim
ovalar ormanlar geçtim,
aştım kayalık bayırları onun için.
Su bile içtim nal izlerinden,
çamurdan çiğ ekmekler yedim.

Yattığım oldu sabahlara dek toprakta
gözlerim bozbulanık,
ha durdu ha duracak yüreğim,
tepemde
sonrasız yıldızların altında
uluyup durdu ölüm denilen kurt.

Nem var nem yok verdim,
sıcacık kanımı verdim ona,
gür saçlarımı verdim,
verdim cömert yüreğimi
dilediğimiz gibi olsun diye
güneşli günleri
ve karanlık geceleriyle,
götürüp getiren yolları
ve fabrikalarıyla,
uçsuz bucaksız tarlaları
ve ölümsüz yüce bayrağıyla,
en korkunç cehennemi
en mutlu cennetiyle,
ak yamaçları
ve kara deniziyle,
şimşekleri ve bereket yağmurlarıyla,
tokluk harmanlarıyla,
yaprak dökümüyle,
dirliğiyle,
yiğitliğin ağarttığı yüzüyle bu dünya..

İster güzel olsun
ister çirkin
bu dünya benimdir.
Bir damladır o benim yüreğimden.

ŞİİR

Ne hüküm sürmeye gelmişim
ne üne sana ermeye,
ne de boy vermeye bir anıtta,
böyle bir yazgıyla gelmiş değilim dünyaya.

Büyümeye geldim
dağlarla omuz öpüştürerek,
geldim koyaklarla uğuldamaya,
köpüre köpüre akmaya çavlanlarla.
Doğayla söyleşmeye geldim
ışısın diye gönlümün içi,
bozarsın rengim boz dumanla
yansıtsın sevincimi bir damla çiy.

Görmeye geldim
rengini denizin,
bir ak direkle yarmak engini
açılarak en uzak sulara,
ermek doruklarla yıldızlara,
ve sora sora kartallardan
sonrasız gize dokunmaya.

Geldim
yağmurla her yere
bereket yağdırmak için,
yağmaya geldim uçsuz bucaksız tarlalara
ve başakta ekinlere.

Geldim
kara ekmek
acı soğan olmaya
açlık sofralarında doyulsun diye,
geldim öğle vakti orakta
cemre düşmüş gibi ışıldamaya.

Kaynamaya geldim
halkın bağrındaki yaradan,
geldim al gelincik olup yanmaya
bezensin diye tarla boyları ve yeşil alanlar.
Geldim bora tam patlarken
konmaya bir alev bayrakla
başı göklere değen bir kayaya
ve en yiğit omuza bir dağ doruğundaki.

Yıkıp atmaya geldim
yüzyıllara karışmış mapus damlarını,
geldim zincirleri paralamaya
ve bulmaya enginlerin anahtarını.
Çağrı olmaya geldim,
korkaklara cesaret aşılamaya,
kapıları vurur gibi güm güm
uyumuş alınları uyandırmaya.

Geldim
bir buyruk olarak
ne geri alınır ne değişir,
kanamaktayım bunca dertle bir yandan,
bir yandan sevinç dolu bir şarkıyım.

Geldim
söylemek için
o yepyeni pırıl pırıl sözcüğü,
tohumdan daha iyi
kurşundansa daha kötü.

Alın beni, geldim işte kardeşler
otağ kuranlar yüce tepelere
ağır elleriyle kavrayanlar tutakları
şahin bakışlı yiğitler, geldim işte!

ÖZLEM

Yiğit
dimdik
düşüyor.
Düşse bile dimdik ayaktadır
külrengi kayaların üstünde,
tepeden tırnağa som bakır.
Uğultusu ormanın
destan okur sonrasız yiğitliğine,
havaya çam kokusu sinmiş
mis gibi reçine.

Omuzlarında
konup kalkan nice kuş öbekleri,
bir cıvıltı kalıyor her birinden,
ve bakır kızıltılı gözbebekleri
yola bakıyor uzaklarda silinen.

Göveren bayırlar var orada,
söğütler boyunca bir serin koyak
bir dere, bir cevizlik
ve sarı kilimler gibi tarlalar
bir de küçücük köy.

Bir ev var orada..
Derken usuldan bir rüzgâr.
Kamaşıyor gözleri aydınlıktan.
Kopup geliyor bir çiçek, bir bayrak, bir insan seli
bir saygı duruşu sonra,
ve çiçek demetleri bırakıyorlar ayak ucuna.

Ama onun istediği
ne bunca onur, ne bunca saygılama.
O eve varmak istiyor bir tek
bakışlarıyla aşıp her şeyin üstünden,
yas içinde bir bekleyen var orda,
eşikte onu sarmak tek isteği.

Sarmak, sallayanı dermansız ellerinde,
sarmak, ninnisini söyleyeni,
emzireni,
canına can katanı,
ve bağrına basarak kış günlerinde
ezgin bir yüreğin ateşiyle ısıtanı.

DENİZ

Çırpın dur karanlık kıyıda
döndüre döndüre ak köpük dalgaları,
doldurarak engini çatırtılarla
öfkesi yaman bir denizci gibi.

Kim anlayacak senin atılımını,
istencini senin, kükreyen egemenliğini,
ben nasıl çılgınsam sen de öylesin
canavarın birisin hey gidi Karadeniz!

Gerilip gerilip de yürü üstüne kayaların!
Vur, çökert, parçala, yık!
Budalalıkmış, ihanetmiş, alçaklıkmış, yalanmış
bırakma tuz buz et hepsini!

Ölüme ölüm! Yaşama yaşam!
Yalnız bir su değilsin sen!
Umutsun, sevdasın, özgürlüksün
ve sevinçsin, terle yunmuş arınmış.

Gücünden kim alakoyabilir seni
gece gündüz demeyen sonsuz çalkantı!
Vur, döv, ey benim dostum,
kardeşim benim, ey Karadeniz!

VAKTİ DEĞİL Mİ?

Günbatımının menevişi sona erince
ve soluk alınca kestaneler
yaz yorgunluğunun ardından,
dallardaki kuş cıvıltılarını
bastırınca fısıltıları sevdalıların,
kıyı gazinosunda caz
çalmaya başlayınca denize karşı
çıkıp gelecek misin sen bana?

Uzaklarda arama arayacaksan
burdayım, körfezin ortasında,
umut yüklü bir kayıkta küçücük,
sereni altında dürülü yelkenlerin,
dalgalar kıpır kıpır
durmak nedir bilmeden dönüyorlar eksenlerinde
ve ben, bir çılgın, bekliyorum burda seni
gözlerim balkıyan yıldızlarda,
yorulası değilim beklemekten.

Geleceksin herhalde, geleceksin değil mi,
ama kıyıdan değil
yazlığa gelenlerden biri gibi
papatyalarla ve deniz kabuklarıyla değil
geleceksin usulca süzülüp gökten
ak bir bulut gibi ineceksin
alnımın ortasına,
okşayacaksın beni ve kulağıma eğilerek
fısıldayacaksın iyi geceler diye.

Borçluyum ta gönülden, masalım benim, umudum!
Bir tek sensin bu dünyada
akıl eden ve anımsayan
insan olduğunu ozanın da
düşleriyle ve yanılgılarıyla,
ama sakın kimse girmesin araya
tam bu anda belki de
başlamıştır tanrıyla konuşmaya
ve sökün edecektir ardından nerdeyse bir tansık.

Bunca sınav ve acıdan
bunca bocalayış ve düşlerden sonra
vakti değil mi artık
yazgımıza eğilmenin
ve bakmanın ta gözlerinin içine,
uykusuzluktan nerdeyse kafam çatlayacak,
ağzımda acı-buruk tadı anıların,
vakti değil mi, sorarım, gelmedi mi vakti
yaşam üstüne düşünmenin
geçmiş günlere bakarak?

Yaşam? Ama nasıl bir yaşam?
Denize sırtını dönmek
bastırmak canevinde
o gümbür gümbür uğultusunu
kumsala inerken mavi atlası göğün
sararken sarı alevler bulutları
ve uçarken ellerimizden
ilenç ve dehşetle martılar --
yaşam mı bu, nerde benim yaşamım?

Orda, kıyıda kaldı
ezgin yaşantılar
çiğnenmiş çiçekler
soğuk külü sönen ateşlerin
öpüşlerden dokunuşlar, kırıntılar,
duman ve marsık kokuları
rastgele birtakım tutkulardan
ve ben dönmeyeceğim artık oraya
dönmek istemiyorum!

Bir başka kıyı bulmalıyım ben
belirip yükselsin denizden
ve dolunay gibi ışıldasın
karanlık suların üstünde,
eşi benzeri olmayan bir kıyı
ne senin ne başkalarının görmediği
yeşil alanları ve kiraz bahçeleriyle,
konuklar karşılayacağım her akşam o kıyıda
ve kardeşler
dostlar uğurlayacağım her sabah.

Varalım mı bir an önce o kıyıya!
Söz veriyor dingin olacak bu gece deniz
yalnız hışırtısı duyulacak kayığın uyuklayan sularda
yalnız küreklerin şıpırtısı
ve kaplayacak yüzümü tuzlu damlacıklar
duyuluncaya kadar ıslığı
direkte sabah rüzgârının
ve açılıncaya kadar
ak yelkenler.

O zaman yanımda ol, tanrıçam benim,
omuzlarında gümüşsü tüyler
yanımda ol tanyeri ağarırken
yanımda ol hep
ve duy
taşırken ılgım ılgım beni
kırmızı ışınlarıyla şafak
dalgaların basamaklarında
duy söyleyeceğim o güzeller güzeli şarkıyı!

Ne gitmekte olanda
çünkü benim yazgım
ne de gelecek olanda
aradaki sınırda tam, denizde,
çağrıyor beni deniz o kıyıya
çağrıyor bütün askerlerinin borazanlarıyla
gideceğim
ve çarpışacağım
ve teslim olmayacağım hiçbir zaman.

Hazır mısın bir tanem
narinden daha narin, iyiden daha iyi
sen çocuk düşlerimin gözdesi
hazır mısın ötelere yüzmeye burdan?
İnan ki gece dediğin
bir yoldur ancak sabaha doğru.
Günbatımı eriyor
bekliyorum seni burda, bu kayıkta
titreşmesine bakarak yıldızların
ve bil ki yorulacak değilim beklemekten.

ORMAN

Çekilip gidiyor gece
eteğini toplayarak,
usul usul sallıyor kayın dallarını rüzgâr,
bir yerlerden sesi geliyor guguk kuşunun,
ıslak yapraklarda yeşil damlalar..

Nerelerdeydim bunca zamandır?
Nerelerde gezip tozdum?
Ey orman, ver bana dirliğimi,
ruhumun suskunluğunu geri ver!

Yeter ki düşlerime girmesin
ota kesmiş, kavruk ekinler geceleri
kamçılayan rüzgârlar
bozbulanık dereler
ve nice yavru kuş, yollara serilen.

Kötücül sözler girmesin düşlerime,
bükük dizler ve haykırışlar,
kısılan dudaklar, kırışan yüzler
ve iğne ucu soğuk bakışlar.

Sabah buğusu sıcak yosunlarda,
kafamda kaynaşıp duran düşünceler,
ahududu ve ıtır kokusu
döndürsün başımı, beni esritsin.

Tanyeri attı, işte sonu gecenin,
gün nerdeyse doğacak,
eğiyorum başımı
ve kulak verirken ormanın uğultusuna
bir umuda değiyorum her yeşil yaprakta.

DENİZE BALAD

Deniz..
Deniz geliyor hey insanlar!
Geceleyin yükseliyor döve döve kıyıyı.
Yayılıyor devlerdeki korkunç güçle.
Eşiği dibinde kaynıyor her evin.

Ama insanlar öylesine yorgun ki
yürekleri derin uykularda kıpırtısız.
Ne kalkıp perdeleri açan biri var
ne kapıda karşılayan, ya da kaçan.
Kadınlar uyuyor bitkin, cılız
erkekler irikıyım
uyuyor afacanlar
ve nice düş çağında kız
evet uyuyorlar
ve kimsenin gördüğü yok
nasıl kükreyerek taştığını denizin,
nasıl onları aldığını
ve nası! taşıdığını ellerinde,
kavrayan da yok nedenini
soru soran da.

Kentler köyler boyunca
sokularak ilerlere
içerlere çekerek
vapurları gemileri
düşsel çalkantısı içinde dupduru
ışıyor bütün deniz dibi,
mavilenmiş karanlıkta bu cömert parıltıyla
denizin altınıyla kamaşıyor gözler..

İnsanlar, heeey mutlu insanlar!
Koşun,
avuç avuç toplamaya bakın!
Geç kalmayın aman
sağır ve kör olmayın!

Erken kalkacağız
yarın biraz daha erken,
bakmadan sayısına filan
topladığımız altınların
bütün dükkânları dolaşacağız
bütün vitrinleri
sergileri
file torba sepet
dolduracağız ne varsa
dolduracağız yiyecek içecekle tıka basa,
giysilerle çamaşırla ipekle
ve kırmızı kurdelelerle,
alacak kim ne isterse kısacası:
Örneğin vakit alacak isteyen
isteyen gençlik gücü
kocamaya karşı iksir
sevinç ve şarkı
incelik okşayış sevimlilik
isteyen de öfke.

İnsanlar mutlu mu mutlu!
Ama yorgun
kıpırtısız
derin uykularda yürekleri.
Yalnız bir yerlerde
dipsiz bir derinlikte
bir martı kanadı
bir bardak şakırtısı
bir titreşim ışın
bir gölge kıpırtısı var..

Ve dalgalar eşiği dövmekte yine.

Uyanık olan bir tek benim bu gecede.
Görüyorum artık
ve duyuyorum her şeyi.
Diyecek ki içinizden biri şimdi:
- Hadi canım sen de
masal bu senin dediğin,
dünyada böyle deniz ne gezer!
Ne mi gezer
yok mu dediniz denizin böylesi?
Ohoo
size öyle geliyor herhalde.
Giz miz aramayın boşuna
öyle bir var ki hem de
pek uzak değil desem yanlış olmaz,
uğultusu şurda gökkubbenin altında,
mavi pırıltılarla doldurur insanın içini
taşır kokusunu mutlu günlerin.

Bakın işte
dalgaların akınında
alabildiğine açık ve yakın,
geliyor sesi düşlerimizin!

Deniz..
Denizimiz..
Denizimiz yükseliyor...

GÜZ

Hoşça kal dedim
sesim titreyerek.
Öyle istedinse peki,
ne sorsam gereksiz..
Ve bu, alabildiğine kükreyen,
Karadeniz.

Gülüm
buluştuysak rastgele buluştuk burda
gelip geçen martılar gibi
ve geceleyin
yıldızlar yağdı üzerimize
yıldızlarla aydınlandı gözlerimiz..
Ama dünya değişken
bak şu kumsala
izlerimiz nasıl siliniyor.
Ve yitiyor son sözcükler uzakta
önceden nasılsa öyle
ağızdan çıkmamış sanki hiç.

Güz
burdan geçti güz
sarı yapraklar saçarak geçti
ve giz çözüldü birden.
Yakalandım işte.
Hükümlüyüm.
Biliyorum alırsa
bu sevdanın ateşinde alacak
ölüm beni.

Rüzgâr yaman esiyor,
döngele çalılar yığılmış
ayaklarımın dibine,
çevren sıyırıp indirmiş başlığını
cellât gibi.
Bir ağlayan var.
Neden ağlıyor ki?

Ağlamamız anlamsız,
karışıyorum birdenbire
ala karanlığa.

Yanıyorum.
Görünmez oluyorum bir dumanın içinde
nasıl yiterse ölüme yargılı dinsiz
en gizemsel biçimde
ve bir kayık
nasıl verirse kendini uçuruma
karanlıkta nasıl erirse bir kıyı.

Hoşça kal dedim
sesim titreyerek.
Öyle istedinse peki
ne sorsam artık gereksiz..
Hoşça kal!
Ve bu, alabildiğine kükreyen,
Karadeniz.

GİDECEKSİN

Bırakıp gideceksin sen beni,
dünyam tümüyle kalacak ama
o bir tek gün
ve sımsıcak iki avuçta.

Soluğun kalacak bir de
çiy tanelerinde domurlanan,
çimenlere düşen gümüşsü iz
ayaklarının ardından.

Kalacak suskunlukla iç içe
o çözülmez iki bakış
ve iki gönül kalacak
birbirlerine dolaşmış.

Koyakta hep öyle köpüre köpüre
çağıldayıp gidecek su,
bırakıp da gitmeyecek ama
seni yakınımda bulma duygusu.

Aldatacak seni bu gün
nereye çekerse çeksin.
Bırakıp gideceksin sen beni,
bırakıp gideceksin.

AYRILIK

Bitiverdi
bir anda
her şey:
Sıcaklığı eriyiverdi avuçların
ve iki göz artık
sıyrılmış iki kama kınından.
Kar yağıyor lapa lapa...
Dönüyorum iki kanlı yarayla
ama bilmiyorum
nerde duracağım
ve nereye koyacağım başımı.

Kar yağıyor lapa lapa...
Uçup gidiyor
saatler, günler, haftalar.
Kar yağıyor
yığıldıkça yığılıyor
ve örtüyor ne varsa.
Peki, nereye şimdi?
Alabildiğine beyaz bütün yollar
yalnız sana götüren yol
kapkara.

AĞIT

Hep böyle burcu burcu leylâk kokacak
ve kayın ağaçları
birbirlerine fısıltıyla
hep böyle bir şeyler soracak.
Ve ikiniz
-oğlumla sen karıcığım-
geleceksiniz buraya
bekleyeceksiniz
ama ben olmayacağım.

Kök olacağım ben
toprağın derinliğinde bir kök,
ağaç kabuğunun altında özsu,
serin karanlığında ormanın
ateşböceği olacağım
ve ılık bir çiy damlası
ikinizin kirpiklerinde.

UYKUSUZLUK

Öyle olacak ki günün birinde
küçücük odamda çalışıp dururken
kanadım kırılacak da sanki
birden düşüverecek elim masaya,
sıyrılıp yığılacağım ordan da yere
ve başlayacağım inlemeye.

Ve sormayacağım
ne oluyor
neden
nedir bu ölümcül tutku.
Ötesinde pencerenin
bir esinti kızgın kumsaldan
ve buram buram deniz yosunu.

Ve pek de yüz güldürmeyen şansım mı
neler geçer aklımdan kimbilir.
Şöyle bir doğrulacağım derken
ve yürüyüp dalacağım dosdoğru geceye,
elbette başkasını değil gülüm
seni arayıp bulacağım.

PİŞMANLIK

Belki yaşamım kötü benim
belki de ben kötü biriyim,
hep içimde bir üzüntü, hep tedirgin
sıkan zincirler içindeyim hep.
İşte yine geceyarısı dönüyorum,
kim soracak nerelerde olduğumu?

Başucu lâmban hâlâ açık
uyumadan önce okumuş olmalısın,
çok bekledin herhalde.
Ne kadar da rahatsın
tertemiz, apak ve iyi
kuşbaşı kar yağan bir masal örneği.

Biliyor musun nerden geliyorum
ve neyle,
sevinçle mi, üzüntüyle mi?
Soruyorum, yanıt ver.
Anlayan var mı beni?

Başım zonklayıp duruyor
nerdeyse çatlayacak,
kıyıcı mı kıyıcı gecenin bu saatleri,
ama sen uyumaya bak,
böylesi daha iyi.

Belki yaşamım kötü benim
belki de ben kötü biriyim.
Bırak öpeyim saçlarından,
solgun yanaklarını öpeyim, gözlerini.
Gülüm benim, sevgilim!
İyi geceler!

BEKLEYİŞ

Kim o?
Vurup duran kim kapımızı?
Tıpış tıpış odaya giren?
Ak ayısını burnundan öpen kim,
pencere camlarına kuşlar çizen?
Ve yumuşak elleriyle sarılan boynuma,
diller döken kim öyle çıtır pıtır?

-Kadınım, duyuyor musun?-
Uyuyor kadınım,
varsın uyusun
dingin, rahat
mışıl mışıl bir uykuyla,
elma nasıl olgunlaşırsa dalında..

Ama beni uyku tutmuyor
kafamda yeni yeni düşünceler
ateşler içindeyim
gözlerim pıtrak pıtrak
ve kulağım kirişte:
Altında elimin
yine kıpırdadı işte
tomurcuk yaprağa dönecek artık
kabuğunu tıklayıp duruyor civciv
tup tup atıyor o küçücük yürek,
işte elimin altında
kıvrılmış yatıyor yavrum.

OĞLUMA

Yaşamak zor, kimi zaman da kötü,
en çetin güçlüklerin sırası şu günler..
Ama sen yaşamla çatışma olur mu
sev ve inan ona çocuğum.

Kaldır, dik dursun başın hep
hatta
alışmaya bak
bir şarkıcık katmaya dertle üzünç arasına.
Ve ben söyliyeyim
sen de anla:
Böyle daha sevinçli yaşayacaksın
ve alışacaksın adımlarını daha güvenli atmaya..

Çünkü göreceksin belki, olur a,
nice susuz ırmak, yapraksız orman
puslu, kara bir gökyüzü,
seni yedecek düz yolda körün biri,
ummadığın şeyler gelecek belki de başına,
hocalık edecek sana bir ahmak
ve onuru öğretecek belki de bir yalancı.

Tükür böylesine geçerayak.
Ve ödül bekleme hiçbir şey için.
Yükselmeye bak, çalış dinlenmeden,
düşüreyim deme ruhunu ayaklar altına!

İster bir çukurda, ister dorukta
ünün nice yaygın olursa olsun
son soluğunda bile halkınla bir ol
hep onu düşün, çıkarma aklından.

Ve yarın, gelir de o yazgısal an
diyelim yürürse düşman üstümüze,
gözünü bile kırpmadan git döğüş,
düşersen savaşta düş, bizim gibi.

Ne acır, ne sevinç taşır çağımız,
bir yandan er olmaktır sana yaraşan
bir yandan da iyi yürekli dost olmak!

İçim rahat olur işte o zaman.

İÇİNDEKİLER

Georgi Cagarov'un Şiiri/5
Şarkı/13
Ne Yazık/14
Üstün Gelmek İstiyorsak/15
Duvar Yazıları Önünde/16
Başka Şey Neme Gerek/17
Yurt/18
Şiir/20
Özlem/24
Deniz/27
Vakti Değil mi?/29
Orman/36
Denize Balad/38
Güz/43
Gideceksin/46
Ayrılık/48
Ağıt/50
Uykusuzluk/52
Pişmanlık/54
Bekleyiş/56
Oğluma/58

BENİMDİR BU DÜNYA

GEORGİ CAĞAROV şiirler

Türkçesi: Kemal Özer-Fahri Erdinç

Akıllı olmalıyız, hem de çok akıllı!
Daha mutlu olsun diye bu dünya
Alevlenmeli düşüncemizdeki ateş
Yaşamın da, ölümün de üstünde.

ÖNEMLİ NOT :

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz

60 Lira